

Autoreferat

1. Imię i nazwisko.

Marcin Wasilewski

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

Dyplom – stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki nadany uchwałą Rady Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu dnia 7 listopada 2006 roku; tytuł rozprawy doktorskiej: *Paideutyka Platona: spory i kontrowersje wokół paidei*, promotor w przewodzie doktorskim: prof. zw. dr hab. Janusz Gnitecki, recenzenci w przewodzie doktorskim: prof. zw. dr hab. Marian Wesoły, prof. nadzw. dr hab. Sławomir Sztobryn.

Dyplom – tytuł zawodowy magistra uzyskany 17 maja 2001 roku; ukończenie studiów wyższych magisterskich na kierunku pedagogika w zakresie andragogiki z wynikiem bardzo dobrym, Wydział Studiów Edukacyjnych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; tytuł pracy magisterskiej: *O kłopotach pedagogiki z własną historią wobec przemian humanistyki*, promotor: prof. zw. dr hab. Janusz Gnitecki, recenzent: prof. zw. dr hab. Jerzy Kujawiński.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych.

Podstawowe miejsca pracy w wymiarze pełnego etatu:

Zakład Pedagogiki Filozoficznej, Katedra Teorii Wychowania, Wydział Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego, adiunkt, od 1 października 2008 roku do chwili obecnej.

Zakład Metodologii Pedagogiki, Wydział Studiów Edukacyjnych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, adiunkt, od 1 października 2007 roku do 30 września 2008 roku.

Dodatkowe miejsce pracy w wymiarze połowy etatu

Katedra Pedagogiki, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Łodzi, starszy wykładowca, zastępca kierownika Katedry Pedagogiki, od 1 października 2010 roku do 30 września 2011 roku.

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.):

a) tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego

Pedagogika grecka od Protagorasa do Posejdoniosa

b) autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy

monografia autorska:

1. Marcin Wasilewski, *Pedagogika grecka od Protagorasa do Posejdoniosa*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2017 (seria wydawnicza *Edukacja. Filozofia wychowania*), recenzent wydawniczy: prof. nadzw. dr hab. Sławomir Sztobryn.

c) omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania oraz omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych.

Monografia *Pedagogika grecka od Protagorasa do Posejdoniosa* przedłożona w postępowaniu jako najważniejsze osiągnięcie naukowe jest efektem moich ponad 20-letnich zainteresowań historią filozofii wychowania, których początki datują się na okres nauki w szkole średniej, a które od 15 lat wykryły się w poszukiwaniu badawcze dotyczące zagadnień pedagogicznych w starożytności grecko-rzymskiej. Podczas studiów pedagogicznych na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, uczestnicząc w indywidualnym seminarium magisterskim prowadzonym przez prof. Janusza Gniteckiego, zajmowałem się jeszcze historią pedagogiki XX wieku, a fragmenty mojej pracy magisterskiej (*O kłopotach pedagogiki z własną historią wobec przemian humanistyki*) zostały później opublikowane. Jednakże już jako doktorant prof. J. Gniteckiego skupiłem się na badaniu początków filozofii wychowania w antycznej Grecji, w szczególności w filozofii Platona. W trakcie studiów magisterskich (w ramach indywidualnej organizacji studiów) i doktoranckich słuchałem wykładów także w Instytucie Filozofii UAM (m.in. z ontologii, epistemologii, logiki, historii filozofii antycznej) i uczestniczyłem w lektoracie języka starogreckiego w Instytucie Filologii Klasycznej UAM. Jako kolejno magistrant, doktorant i współpracownik prof. J. Gniteckiego brałem aktywny udział w życiu naukowym kierowanego przez niego Zakładu Metodologii Pedagogiki, uczestniczyłem w Zjazdach Pedagogicznych w Poznaniu, Olsztynie i Wrocławiu, konferencji specjalistycznej *Colloquia Platonica* w Katowicach, łódzkiej Konferencji Pedagogiki Filozoficznej, licznych spotkaniach i dyskusjach naukowych organizowanych w Zakładzie. Wykonałem także kwerendę biblioteczną w Ernst-Moritz-Arndt-Universität w Greifswaldzie, gdzie szczególnie zainteresowały mnie XVIII-wieczne niemieckie starodruki poświęcone filozofii wychowania Platona. Przed uzyskaniem doktoratu opublikowałem dwa artykuły, w tym o pojęciu wychowania w *Prawach* Platona. W tym okresie byłem także członkiem poznańskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, którym to oddziałem kierował wówczas prof. J. Gnitecki.

W poznańskim środowisku uniwersyteckim nawiązałem relacje naukowe z wybitnym znawcą filozofii antycznej, prof. Marianem Wesołym, i miałem okazję odbyć z nim szereg

dyskusji i konsultacji, które istotnie przyczyniły się do mojego rozwoju naukowego. Rozprawa doktorska napisana pod kierunkiem prof. J. Gniteckiego nosiła tytuł *Paideutyka Platona: spory i kontrowersje wokół paidei*. Poruszyłem w niej kilka zagadnień: *primo* ukazałem historię historiografii pedagogicznej poświęconej Platonowi od końca XVIII wieku do wieku XX, *secundo* zbadalem na materiale źródłowym genezę i ewolucję terminu *paideia* w okresie wczesnoklasycznym, dokonując pewnej korekty ustaleń Wenera Jaegera (wynikało to ze zwrócenia przeze mnie uwagi na nowe źródła, nieznanne jeszcze za życia W. Jaegera), *tertio* ukazałem niektóre filiacje między koncepcjami paideutycznymi Platona i Protagorasa. Fragmenty rozprawy doktorskiej zostały opublikowane, między innymi jako podoktorska monografia pod tytułem *Paideutyka Protagorasa i Platona*. Jako adiunkt na Wydziale Studiów Edukacyjnych UAM prowadziłem – za zgodą Rady Wydziału – wykłady z metodologii badań pedagogicznych i metodologii badań społecznych, opracowałem także zaakceptowany przez Radę Wydziału program autorskiego przedmiotu fakultatywnego myślenie pedagogiczne w Grecji klasycznej.

Po przedwczesnej śmierci prof. J. Gniteckiego skorzystałem z propozycji zatrudnienia w Zakładzie Pedagogiki Filozoficznej Katedry Teorii Wychowania na Wydziale Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego, z którym jestem związany do chwili obecnej. W latach 2008-2012, gdy funkcję kierownika Zakładu pełnił prof. UŁ Sławomir Sztobryn, włączyłem się w szereg podejmowanych przez niego inicjatyw naukowych i organizacyjnych. Zostałem wybrany sekretarzem i członkiem zarządu Towarzystwa Pedagogiki Filozoficznej im. Bronisława Ferdynanda Trentowskiego (TPF), którą to funkcję walne zgromadzenie członków powierzyło mi także na drugą kadencję. Jako przedstawiciel TPF byłem członkiem-założycielem Central European Philosophy of Education Society (CEUPES) na Uniwersytecie Karola w Pradze i zostałem wybrany członkiem prezydium tej organizacji. W ramach TPF i CEUPES brałem udział w pracach koncepcyjnych i organizacyjnych zjazdów naukowych i konferencji (w Polsce, Czechach i Słowacji) z udziałem gości zagranicznych (z Czech, Słowacji, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Włoch, Portugalii i Ukrainy). Zostałem powołany przez prof. UŁ S. Sztobryna na funkcję zastępcy redaktora naczelnego i redaktora tematycznego czasopisma naukowego „Pedagogika Filozoficzna on-line”, a także drugiego redaktora Wortalu Pedagogiki Filozoficznej i członka Rady Naukowej Wydawnictwa Naukowego TPF „Chowanna”. Byłem współorganizatorem *Symposia Paedagogica* – wykładów gościnnych uczonych polskich i zagranicznych na Wydziale Nauk o Wychowaniu UŁ, współredagowałem również dwa tomy serii wydawniczej *Pedagogika filozoficzna*, zostałem także mianowany przewodniczącym Kapituły Medalu TPF. Wygłaszałem referaty i brałem aktywny udział w

specjalistycznych konferencjach naukowych polskich (w Łodzi, Nieborowie, Warszawie i Poznaniu) i zagranicznych (w Smolenicach, Pradze i Atenach). W ramach programu finansowanego ze środków Unii Europejskiej odbyłem miesięczny staż naukowy na Uniwersytecie Trnavskim w Trnawie pod kierunkiem prof. Blanki Kudláčovej. Za zgodą Rady Wydziału Nauk o Wychowaniu prowadziłem seminarium magisterskie, autorski wykład monograficzny nt. perennialistyczna teoria edukacji i jej antyczne źródła, a także ogólnowydziałowe wykłady kursowe z filozoficznych podstaw wychowania, wprowadzenia do pedagogiki, pedagogiki ogólnej, teorii i nurtów współczesnej pedagogiki i ochrony własności intelektualnej. Złożony w konkursie projektów badawczych Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego wniosek nt. *Myśl pedagogiczna w antycznej Grecji. Od Protagorasa do Arystotelesa* z uwagi na rozbieżność ocen anonimowych recenzentów (od wyróżniającej po słabą) nie uzyskał dofinansowania, lecz mimo to zrealizowałem zaprojektowane badania ze środków własnych.

W powyższym okresie publikowałem artykuły poświęcone przede wszystkim historii pojęć i koncepcji pedagogicznych w antycznej Grecji, jednakże moim najważniejszym osiągnięciem z tego czasu jest autorska monografia pt. *Protagoras z Abdery – sofista i wychowawca. Studium z historii filozofii wychowania*. Jest to pierwsza w Polsce (i jedna z nielicznych w literaturze światowej) monografia poświęcona Protagorasowi. Jej wyróżnikiem jest zgromadzenie kompletnych (w świetle dzisiejszego stanu wiedzy) świadectw źródłowych i fragmentów tego sofisty w językach oryginalnych (grece i łacinie) wraz z tłumaczeniami na język polski (częściowo we własnym przekładzie). Książka składa się z części metodologicznej oraz biograficznej i doksograficznej. W analizie i interpretacji materiału źródłowego korzystałem w znacznej części z zagranicznej literatury przedmiotu (brytyjskiej, amerykańskiej, niemieckiej, francuskiej, włoskiej i rosyjskiej). Praca przynosi nowe ustalenia dotyczące biografii Protagorasa, a także szereg opartych na źródłach hipotez doksograficznych dotyczących jego piśmiennictwa.

Od roku 2013, po odejściu z uczelni prof. UŁ Sławomira Sztobryna, współpracuję z prof. UŁ Anną Walczak, która objęła funkcję kierownika Zakładu Pedagogiki Filozoficznej. Brałem udział w pracach koncepcyjnych i organizacyjnych w przygotowywanych przez Zakład ogólnopolskich seminariach naukowych nt. kategorii życia duchowego i konferencjach poświęconych kategorii codzienności wychowania w wymiarze filozoficznym. Współredagowałem dwie monografie zbiorowe będące pokłosiem seminariów i konferencji zorganizowanych przez Zakład i TPF, a na zamówienie redakcji „Zeszytów Naukowych Uczelnianej Rady Doktorantów Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy”

sporządziłem dwie opinie wydawnicze artykułów z zakresu historii filozofii wychowania. Zostałem w tym okresie członkiem Zespołu Pedagogiki Ogólnej przy Komitecie Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk oraz Interdyscyplinarnego Centrum Badań Humanistycznych Uniwersytetu Łódzkiego, przyjęto mnie także w poczet członków Centrum Badań nad Historią i Kulturą Basenu Morza Śródziemnego i Europy Południowo-Wschodniej im. prof. Waldemara Cerana – *Ceraneum*. Zostałem również członkiem-założycielem Sekcji Starożytników i Bizantynologów przy TPF. Rektor UŁ udzielił mi - z poparciem Rady Wydziału – półrocznego urlopu naukowego na przeprowadzenie badań poza uczelnią.

Okres ten zaowocował (poza publikacjami w czasopiśmie naukowym) opublikowaniem mojego najważniejszego osiągnięcia naukowego – monografii autorskiej pod tytułem *Pedagogika grecka od Protagorasa do Posejdoniosa*. Jest ona efektem moich wieloletnich poszukiwań badawczych i tworzenia własnego warsztatu naukowego poprzez nabywanie na polskim i zagranicznym rynku księgarskim i antykwarycznym specjalistycznych publikacji źródłowych i opracowań niedostępnych w polskich bibliotekach, a także korzystania z usług wypożyczalni międzybibliotecznej Biblioteki UŁ w sprowadzaniu artykułów i książek z polskich i zagranicznych bibliotek. Monografię wyróżnia szeroki zakres temporalny, obejmujący okres archaiczny, klasyczny i hellenistyczny (około 800 lat), ale przede wszystkim zakres podmiotowy – omawiam w niej ponad 50 starożytnych autorów greckich, w stosunku do których zachowały się dzieła, *testimonia* i fragmenty dotyczące pojęć i koncepcji pedagogicznych, w tym wielu autorów greckich nieobecnych w dyskursach polskiej historiografii pedagogicznej. Przytoczyłem w monografii liczne fragmenty tekstów źródłowych w przekładzie na język polski i dokonałem ich analizy i interpretacji z wykorzystaniem głównie zagranicznej specjalistycznej literatury przedmiotu (brytyjskiej, amerykańskiej, niemieckiej, włoskiej, francuskiej). Omówiłem teorie, koncepcje, poglądy i pojęcia pedagogiczne w poezji epickiej, lirycznej i dramatycznej, sofistycznej i retorycznej, ale mój główny przedmiot zainteresowań stanowiły nurty filozoficzne z badanych epok. W szczególności w monografii przedstawiłem hermeneutykę elementów myśli pedagogicznej w filozofii przedsokratejskiej, pedagogice Sokratesa i szkół sokratycznych (kyrenaików i kyników) oraz pedagogicznych nurtów platońskich, arystotelesowskich, sceptycznych, epikurejskich i stoickich. W badaniach starałem się ukazać dostrzeżone w literaturze źródłowej zagadnienia pedagogiczne w sposób wieloaspektowy i wielopłaszczyznowy, prezentując wielość i różnorodność dokonań starożytnych Greków w dziedzinie filozoficznego namysłu nad wychowaniem.

W najbliższych latach pragnę podjąć dalsze badania nad pedagogicznym wymiarem epikureizmu, stoicyzmu i (neo)platonizmu w cywilizacji grecko-rzymskiej.

Marek Walecki